

REFERAT Økonomi- og Erhvervsudvalget 2022 til 2025 d. 22-01-2025

Mødedato Onsdag d. 22. januar 2025 kl. 09:00

Mødested Rådhuset, Mødelokale Domkirken - 129

Mødedeltagere Holger Schou Rasmussen, Henrik Jacobsen, Ann-Britt Lærkedahl, Lasse Falster, Muj Berisha, Steffen Rasmussen, Lars Christiansen, Eric Steffensen, Merete Meyer, Tine Vinther Clausen, Vibeke Grave

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
Budgetopfølgninger i 2025.....	4
Omplacering af kystnære sommerhusområder.....	5
Endelig vedtagelse af Kommuneplan 2025-2037.....	8
Revision af administrationsgrundlag for Grøn Pulje.....	11
Ansøgninger til Grøn Pulje, 2. runde 2024.....	15
Godkendelse af entrepriseform i forbindelse med udbygning af Margrethecenteret.....	17
Høring af forslag til lov om udbygning af rute 9 ved Nørreballe.....	19
Udpegning af medlemmer til Lokale grønne treparter.....	20
Samling af køkkenfaciliteter på Skovcentret.....	23
Kommissorium for arbejdet med ny frivillighedspolitik.....	25
Godkendelse af obligatoriske fleksible udlejningskriterier for udlejning i Vængerne i Nakskov pba.	26
Orientering omkring CO2 emission for 2023.....	28
Åben orientering.....	30
Lukket: Principbeslutning om ekspropriering.....	31
Lukket: Svanehøj.....	32
Orientering om VE-projekter.....	33
Lukket: Orientering om udbudsproces.....	34
Lukket: Lukket orientering	35
Godkendelse af referat.....	36

Punkt 1: Godendelse af dagsorden

00.01.00-G01-20-24

Sagsfremstilling

Godkendelse af dagsorden til møde den 22. januar 2025.

Beslutning

Godkendt.

Bilag

Dagsorden til ØKE 22.1.25

Punkt 2: Budgetopfølgninger i 2025

00.32.00-Ø00-19-24

Sagsresumé

Forslag til budgetopfølgninger i 2025.

Sagen forelægges til beslutning.

Sagsfremstilling

Der blev i 2024 udarbejdet fire budgetopfølgninger henholdsvis pr. den 29. februar, 30. april, 30. juni og sluttelig pr. den 30. september. Budgetopfølgningerne blev politisk behandlet først i fagudvalgene, herefter i Økonomi- og Erhvervsudvalget og endelig i byrådet.

Det foreslås, at antallet af budgetopfølgninger i 2025 reduceres til tre opfølgninger, der udarbejdes med udgangen af henholdsvis februar, maj og september. Opfølgningerne vil blive politisk behandlet i månederne april, august og november. Når det foreslås, at både antal budgetopfølgninger og kadence ændres, er det især for at undgå, at dels udarbejdelse og dels behandling af budgetopfølgning og budgetforslag kolliderer. Dette har erfaringsmæssigt givet anledning til diverse problemstillinger, der forventeligt bedre kan håndteres ved den foreslåede ændring og samtidig vil smidiggøre og løfte begge processer.

Rækkefølgen for politisk behandling af de tre budgetopfølgninger vil være den samme som tidligere. Opfølgningerne behandles således først i fagudvalgene, herefter i Økonomi- og Erhvervsudvalget og til sidst i byrådet med mulighed for at træffe beslutning om eventuelle bevillingsmæssige ændringer.

Indstilling

Administrationen indstiller, at der i 2025 udarbejdes i alt tre budgetopfølgninger med udgangen af henholdsvis februar, maj og september.

Beslutning

Godkendt.

Punkt 3: Omplacering af kystnære sommerhusområder

01.01.01-P17-1-23

Historik

Det blev i januar 2024 besluttet, at Lolland Kommune skulle ansøge staten om at omplacere nogle kystnære sommerhusområder. Lolland Kommune har den 18. november 2024 modtaget afslag på ansøgningen.

Supplerende sagsfremstilling

Supplerende sagsfremstilling til Klima-, Teknik- og Miljøudvalget på mødet 13. januar 2025 - Omplacering af kystnære sommerhusområder

Den 18. november 2024 har Lolland Kommune fået afslag på omplacering af sommerhusområder i kystnærhedszonen (**Bilag 3**). Afslaget kan ikke påklages.

Begrundelsen for afslaget er, at det ikke fremgår af Plan- og Udviklingsstrategien, hvordan de nye sommerhusgrunde kan understøtte vækst og udvikling lokalt. Desuden henvises til, at man i Plan- og Udviklingsstrategien skal gennemgå eksisterende ubebyggede sommerhusområder og vurdere, om de kan tilbageføres, samt at de nye sommerhusområder også skal fremgå.

I Plan- og Landdistriktsstyrelsens afslag er det ikke tillagt betydning, at omplaceringen understøtter den strategiske-fysiske udviklingsplan (Sydkystplanen). Desuden er Lolland Kommunes behandling af sommerhusområderne i notat om "Mulighed for omplacering af sommerhusområder i Lolland Kommune" (**Bilag 2**) tilsyneladende heller ikke indgået Plan- og Landdistriktsstyrelsens vurdering.

Plan- og Landdistriktsstyrelsen har dermed ikke konkret taget stilling til, om det er muligt at omplacere på Femø og ved Dannemare strand, til områderne Kramnitze, Bredfjed og Østersøbadet. Det forventes, at staten indkalder til en ny runde af omplacering af sommerhusområder i 2025/2026, hvor Lolland Kommune kan søge om omplacering igen.

Omplaceringen er derfor ikke behandlet i Forslag til Kommuneplan 2025-2037.

Indstilling til mødet 13. januar 2025

Administrationen indstiller at afslaget tages til efterretning.

Sagsresumé

Denne sag forelægges til beslutning for Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, Økonomi- og Erhvervsudvalget samt Byrådet.

Sagsfremstilling

Den 7. marts 2023 inviterede, den daværende Minister for landdistrikter, kommunerne til at søge om udlæg og omplacering af sommerhusområder (**Bilag 1**).

Af invitationen fremgår det, at for udlæg og omplacering af nye sommerhusområder gælder det, at:

- Nye sommerhusområder skal udgøre sammenhængende områder, der skal placeres i tilknytning til eksisterende eller planlagte bysamfund, feriecentre eller sommerhusområder, hvor der er et turistmæssigt potentiale.
- Den enkelte kommune skal anvise, hvilke ubebyggede sommerhusgrunde i kystnærhedszonen der kan tilbageføres, så der byttes eksisterende ubebyggede sommerhusområder med nye i forholdet 1:1 i de kommuner, hvor det er muligt.
- Offentlighedens adgang til kysten skal sikres og udbygges, således at både borgere og turister også fremadrettet kan have glæde af de åbne kyster.
- Der kan ikke udlægges nye sommerhusgrunde inden for naturområder beskyttet af naturbeskyttelsesloven, strandbeskyttelseslinjen eller i klitfredede områder.
- Nye sommerhusområder skal placeres uden for områder med særlige landskabsinteresser og naturbeskyttelsesinteresser og må ikke være i strid med væsentlige nationale interesser.

- Kommuneplanstrategien skal beskrive, hvordan de nye sommerhusgrunde kan understøtte vækst og udvikling lokalt. Som et led i strategien skal eksisterende ubebyggede sommerhusområder gennemgås, og kommunalbestyrelsen skal vurdere, om de kan tilbageføres således, at eksisterende ubebyggede sommerhusområder byttes med nye i forholdet 1:1, hvor det er muligt.

Den 12. oktober 2023 vedtog byrådet "Plan- og Udviklingsstrategi 2023-2033 – fra mulighed til virkelighed" hvoraf det fremgår, at kapitlerne om turisme og friluftsliv bl.a. revideres under hensyntagen til invitationen fra Minister for landdistrikter.

I den strategiske-fysiske udviklingsplan (Sydkystplanen) er det en målsætning at øge antallet af overnatninger fra 900.000 i 2021 til 4 mio. i 2050, hvoraf de 800.000 ekstra overnatninger skal komme ved, at der kommer flere sommerhuse på markedet, herunder ved etablering af nye sommerhusområder. Af Sommerhusanalysen fremgår det desuden at kommunen i det kommercielle overnatningsmarked mangler sommerhuse med plads til 20-30 personer, muligvis med indendørs pool mv. hvilket betyder, at sommerhusene kan blive op til 400-450 m² store.

På baggrund af Sommerhusanalysen er der i notat om "Mulighed for omplacering af sommerhusområder i Lolland Kommune" (**Bilag 2**) kigget på, om der er sommerhusområder, der kan omplaceres, så de lever op til kriterierne fra ministerens invitation og samtidig understøtter udviklingsprincipperne i Sydkystplanen, hvor Rødbyhavn understøttes som Turistcenter og Kramnitze understøttes som et større sammenhængende turistområde. Desuden er der kigget på, om der er potentiale for placering andre steder i kommunen, herunder en understøttelse af Bandholm som turistcenter.

Ved gennemgangen er det fundet, at de to uudnyttede sommerhusområder ramme "360-S5 Sommerhusområde Femø Vest" og "360-S17 Sommerhusområde ved Dannemare Strand" ligger uhensigtsmæssigt. Områderne udgør tilsammen et areal på 40,62 ha og i alt 151 grunde.

På sydkysten er der overordnet set kigget på tre områder, der kan styrkes med nye udlæg til sommerhusområder - Kramnitze, Bredfjed og Østersøbadet. Kramnitze og Bredfjed ligger inden for Indsatsområdet i den nye hovedstruktur for turisme der indarbejdes i den kommende Kommuneplan 2025-2037, mens Østersøbadet er med til at understøtte Rødbyhavn som Turistcenter.

Det er fundet, at en omplacering af sommerhusområder til Kramnitze, Bredfjed og Østersøbadet bedst muligt understøtter Sydkystplanens målsætninger og den nye hovedstruktur for turisme. En omplacering til Bredfjed og Østersøbadet kræver dog, at landskabsudpegningerne kan revideres, som der er redegjort for i notat om "Mulighed for omplacering af sommerhusområder i Lolland Kommune" (**Bilag 2**).

Planmæssige forhold/Lovgrundlag

Planloven
Plan- og Udviklingsstrategi 2023-2033
Kommuneplan
Strategisk-fysiske udviklingsplan for Lollands Sydkyst (Sydkystplanen)

Høring/Udtalelse

Styregruppen for turisme

Indstilling

Administrationen indstiller på mødet 8. januar 2024,

1. at Lolland Kommune søger om omplacering af sommerhusområder.
2. at de to uudnyttede sommerhusrammer "360-S5 Sommerhusområde Femø Vest" og "360-S17 Sommerhusområde ved Dannemare Strand" udtages til omplacering. I alt 151 sommerhusgrunde.
3. at områderne søges omplaceret ved Kramnitze, Bredfjed (3) og Østersøbadet, med henblik på at skabe sommerhusområder til det kommercielle overnatningsmarked. Ved Kramnitze op til 80 sommerhuse, ved Bredfjed (3) op til 71 sommerhuse og ved Østersøbadet op til 52 sommerhuse.
4. hvis der ikke kan omplaceres sommerhuse til Bredfjed og Østersøbadet pga. beskyttet landskab udtages der ikke mere af sommerhusramme "360-S17 Sommerhusområde ved Dannemare Strand", end der kan udlægges ved Kramnitze.

Tidligere beslutning

Beslutning fra Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, 8. januar 2024, pkt. 4:

Indstilles godkendt.

Beslutning fra Økonomi- og Erhvervsudvalget, 18. januar 2024, pkt. 3:

Indstilles godkendt. Der tilføjes følgende prioritering til indstillingen:

1. Kramnitze
2. Bredfjed
3. Østersøbadet

Beslutning fra Byrådet 25. januar 2024, pkt. 2:

Fraværende: Lasse Falster

Godkendt som indstillet af Økonomi- og Erhvervsudvalget.

Beslutning fra Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, den 13. januar 2025, punkt 7:

Orienteringen taget til efterretning.

Beslutning fra Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, den 13. januar 2025, punkt 7:

Orienteringen taget til efterretning.

Beslutning

Orienteringen taget til efterretning.

Behandlingsplan

Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, Økonomi- og Erhvervsudvalget og Byrådet.

Bilag

Bilag 1 - Invitation til kommunerne om at søge om omplacering af sommerhusgrunde og udviklingsområder mv.pdf

Bilag 2 - Mulighed for omplacering af sommerhusområder

Bilag 3 - Brev om afslag til Lolland Kommune om landsplandirektiv for sommerhuse

Punkt 4: Endelig vedtagelse af Kommuneplan 2025-2037

01.02.03-P15-1-23

Sagsresumé

Denne sag forelægges til beslutning for Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, Økonomi- og Erhvervsudvalget samt Byrådet med henblik på at godkende at "Forslag til Kommuneplan 2025-2037" sendes i offentlig høring.

Sagsfremstilling

Administrationen har udarbejdet Forslag til Kommuneplan 2025-2037 på baggrund af Plan- og Udviklingsstrategi 2023-2033 – Fra mulighed til virkelighed (**Bilag 1**).

Forslag til Kommuneplan 2025-2037 er bygget op i tre hoveddele:

- Hovedstruktur - der indeholder den samlede politik for arealanvendelsen.
- Retningslinjer og redegørelse – der er tematiseret i 12 overordnede kapitler.
- Rammer for lokalplanlægningen.

Det fremgår af Plan- og Udviklingsstrategi 2023-2033, at kommuneplanen i udgangspunktet skal revideres. Alle kapitler er også revideret i større eller mindre omfang som følge af ændringer i lovgivningen, præcedens ved klagenævn og domstole mv. Generelt har der været fokus på at reducere antallet af retningslinjer og sikre sammenhæng mellem retningslinjer og redegørelse, så kommuneplanen bliver lettere at læse, samt et bedre administrationsgrundlag.

Det overordnede bymønster, der er videreført fra Kommuneplan 2021-2033, har været styrende for fastholdelse og nyudlæg af rammer til bolig-, erhverv-, og turismeformål samt for detailhandelsstrukturen. De større ændringer af kommuneplanen fremgår af nedenstående:

- Der er indarbejdet Strategisk landsbyplanlægning jf. Klima-, Teknik- og Miljøudvalgets beslutning fra januar 2024, med sparring fra Fritids-, Kultur- og Folkesundhedsudvalget.
- I Nakskov og Maribo omdannes syv områder til boligområder, mens der udlægges et nyt i Rødby. Desuden er landsbyrammerne blevet justeret, så der i udgangspunktet kan gives landzonetilladelse til nye boliger og mindre erhverv, uden det udløser krav om lokalplan.
- På erhvervssiden udlægges der et nyt stort erhvervsområde i Rødbyhavn, og nye erhvervsarealer i Rødby ved den kommende afkørsel 50, mens der udtages nogle erhvervsrammer ved Holeby.
- Konsekvensområderne omkring rammer til produktionserhverv er ind mod byen tilpasset de konkrete virksomheder i Nakskov, Maribo, Rødbyhavn og Bandholm, og de øvrige steder følger de miljøklasserne.
- Detailhandelsstrukturen fastholdes generelt, men bymidten i Maribo udvides, og Bydelscenter Vest i Maribo omdannes til aflastningsområde.
- Inden for turisme og friluftsliv lægges der nye rammer ud på forlandet vest for Rødbyhavn. Desuden ændres retningslinjer og rammer for sommerhuse og hoteller jf. Klima-, Teknik- og Miljøudvalgets beslutning i januar 2024. Der udlægges nye rammer til "Pilen" og "Lollands Øre" samt omkring fritidshavnene, der kan understøtte friluftslivet.
- Inden for trafik og transport justeres tracéet for sydkystvejen, og Vejdirektoratets projekter indarbejdes.
- De værdifulde jordbrugslandskaber justeres omkring campingpladser og omkring de områder, hvor der er sket større ændringer i landskabet omkring Rødbyhavn.
- Risikokortet for oversvømmelse er opdateret efter bedste viden, og så der ses forskel på risiko for oversvømmelse fra stormflod, skybrud og erosion.
- I teknik, miljø og forsyningskapitlet samles affalds-, varme-, naturgas-, biogas- og el-ledningsanlæg i et samlet kapitel, mens sol og vind samles i et VE-kapitel med baggrund i Grøn Erhvervspolitik.

Med kommuneplanen ophæves følgende dele af eller hele eksisterende lokalplaner.

- Del af lokalplan 367-39 Område ved Hestehovedet
- Del af lokalplan 383-219.2 For et ferie- og turistområde vest for Rødbyhavn
- Del af lokalplan 355-16 Errindlev
- Del af lokalplan 360-79 Boliger i Errindlev
- Del af lokalplan 381-2.2 Boligområde syd for Vestenskov
- Hele lokalplan 383-805 For et område til opstilling af 3 vindmøller ved Hæsø (møllerne er nedtaget)

Sideløbende med udarbejdelsen af kommuneplanen er der vedtaget kommuneplantillæg, som allerede er indarbejdet i kommuneplanforslaget sammen med de øvrige kommuneplantillæg til Kommuneplan 2021-2033.

Forslag til Kommuneplan 2025-2037 ligger som PDF i **Bilag 2**, og den kan ses i en mere læsevenlig udgave digitalt på <https://lolland.viewer.dkplan.niras.dk/DKplan/DKplan.aspx?PlanId=39>.

Økonomi

Forslag til Kommuneplan 2025-2037 indeholder forslag om tilbageførsel af 1.343 m² fra byzone til landzone, på baggrund af den delvise ophævelse af lokalplan 381-2.2 Boligområde syd for Vestenskov.

Når arealer tilbageføres fra byzone til landzone, vil områdernes grundskyld blive ændret, og det giver de berørte ejere ret til tilbagebetaling af frigørelsesafgift jf. planlovens § 46a, og ret til tilbagebetaling af grundskyld jf. lov om kommunal ejendomsskat. Ejere, panthavere mv. kan jf. planlovens § 45 også søge erstatning for dokumenterede udgifter afholdt med henblik på ejendommens udnyttelse i byzone.

I kommuneplanens høringsperiode får ejere og panthavere arealerne i høring, og det undersøges, hvor meget grundskyld, frigørelsesafgifter og eventuelle andre udgifter kommunen skal tilbagebetale. Det samlede beløb præsenteres senest for byrådet ved kommuneplanens endelige vedtagelse.

Planmæssige forhold/Lovgrundlag

Lov om planlægning.

Lov om kommunal ejendomsskat.

Lov om miljøvurdering af planer og programmer.

Teknik- og Miljømyndigheden har foretaget af en miljøscreening og vurderet, at planen skal miljøvurderes. Der er derfor udarbejdet en miljørapport, som konkluderer, at planen kan vedtages uden væsentlige påvirkninger af miljøet.

Høring/Udtalelse

Forslag til Kommuneplan 2025-2037 skal sendes i minimum 8 ugers offentlig høring jf. planlovens § 24, stk. 3.

Det anbefales, at der afholdes borgermøde midt i høringsperioden. Da de største ændringer i kommuneplanen sker i udviklingsområdet mellem Holeby og Rødbyhavn, anbefales det, at borgermødet afholdes i det område.

Indstilling

Administrationen indstiller, at Klima-, Teknik- og Miljøudvalget overfor Økonomi- og Erhvervsudvalget samt Byrådet indstiller:

- At Forslag til Kommuneplan 2025-2037 godkendes og sendes i offentlig høring i 8 uger.
- At del af lokalplan 367-39, 383-219.2, 355-16, 360-79, 381-2.2 og hele lokalplan 383-805 ophæves.
- At der afholdes ét borgermøde i høringsperioden i udviklingsområdet mellem Holeby og Rødbyhavn.

Tidligere beslutning

Beslutning fra Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, den 13. januar 2025, punkt 8:

Godkendt.

Administrationen gjorde opmærksom på at der mangler et kort 5.8.1 der skal vise de 21 badestrande i Lolland Kommune, samt en tilhørende retningslinje. Der er redegjort for badestrandene under ”Faciliteter”.

Følgende indarbejdes i det endelige Forslag til Kommuneplan 2025 – 2037:

”Ny retningslinje 5.8.1: Badestrande er udpeget og vist på kort 5.8.1”.

Det betyder at retningslinje 5.8.1-5.8.6 bliver til retningslinje 5.8.2-5.8.7.

Beslutning

Indstilles godkendt.

Behandlingsplan

Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, Økonomi- og Erhvervsudvalget og Byrådet.

Bilag

Bilag 1. Plan og Udviklingsstrategi 2023-2033 - Fra mulighed til virkelighed_UA

Bilag 2. Forslag til Kommuneplan 2025-2037 med bilag_undt

Punkt 5: Revision af administrationsgrundlag for Grøn Pulje

00.01.00-S49-1-23

Historik

Økonomi- og Erhvervsudvalget godkendte den 13.12.2023 et administrationsgrundlag for Grøn Pulje. Den 19.3.2024 godkendte udvalget 8 projekter ud fra disse kriterier. Udvalget tilkendegav samtidigt, at udvalget ønskede at evaluere kriterierne forud for næste uddeling.

På Økonomi- og Erhvervsudvalgets møde den 22.8.2024 blev der fremlagt et udkast til et lettere justeret administrationsgrundlag. Udvalget ønskede at inddrage hele Byrådet for at få flere og nye input til et justeret administrationsgrundlag. Byrådet fik frist til udgangen af september 2024. Sagen har været udskudt af flere omgange, men fremlægges nu med henblik på en vedtagelse af administrationsgrundlag for Lolland Kommunes Grønne Pulje fra 2025 og frem.

Supplerende sagsfremstilling

Supplerende sagsfremstilling til Økonomi- og Erhvervsudvalgets møde den 22.1.2025

Input til Grøn Pulje fra Byrådet

I forbindelse med arbejdet med at justere administrationsgrundlaget er der indkommet 3 input fra hhv. Venstre (V), Din Stemme (H) og Enhedslisten (Ø). Alle input betoner, at Grøn Pulje bør anses som en kompensationsordning for folk, der har fået VE-anlæg tæt på. Derfor bør tilskud fra Grøn Pulje i højere grad kunne anvendes til projekter, der lokalt vurderes at gøre det mere attraktivt at bosætte sig i nærheden af VE-anlæg og til en bredere vifte af projekter, der skaber værdi for berørte borgere.

Både Enhedslisten og Din Stemme ønsker, at der også kan ydes tilskud til vedligehold men ikke til decideret drift. Kun Enhedslisten berører aspektet om medfinansiering, og noterer; at; "Der stilles ikke krav om alternativ medfinansiering - men det afvises heller ikke". Input vedlagt i bilag.

Forslag til fremtidigt administrationsgrundlag for Grøn Pulje

Det eksisterende administrationsgrundlag fra december 2023 bibeholdes, således at der fortsat kan opnås støtte til lokale fyrtårne, bosætning, turisme, natur og grøn omstilling. Som nyt tiltag tilføjer administrationen i et bilag til sagsbehandlingerne et oversigtsark, hvor hvert enkelt projekter er markeret med farverne rød, gul, grøn således at administrationen foreslår;

- projekter, der er markeret med rød i oversigtsarket indstilles til afslag
- projekter, der er markeret med gul i oversigtsarket indstilles til reduceret tilsagn
- projekter, der er markeret med grøn i oversigtsarket indstilles til tilsagn

Markeringen af farvekode beror på administrationens vurdering, af hvordan projektet spiller sammen med administrationsgrundlaget, men også i hvor høj grad projekterne har evt. medfinansiering, realiserbarheden af projektet, eller om projektet kan betegnes som drift og/eller vedligehold, som administrationen i udgangspunkt foreslår som ikke-støtteberettiget.

Administrationen foreslår tillige at gennemførte projekter foruden dokumentation for projektgennemførelse blevet skærpet med et ønske om både billedokumentation og besigtigelse af projektet.

Lolland Kommune vil stadig efter hver uddelingsrunde skulle indberette til Energistyrelsen, hvordan midlerne fra Grøn Pulje er allokeret. Allokeringsskema efter første runde er vedlagt som bilag.

Allerede indkomne ansøgninger

Administrationen vil anbefale, at de ansøgninger der er indkommet i august 2024 behandles efter det eksisterende administrationsgrundlag, idet ansøgerne har forholdt sig disse kriterier. Flere har opnået medfinansiering og afventer blot formel politisk godkendelse. Ovenstående vil derfor være gældende for fremtidige uddelinger af Grøn Pulje

Indstilling til Økonomi- og Erhvervsudvalgets møde den 22.1.2025

Administrationen indstiller, at udvalget;

- Godkender de indstillede ansøgninger på det gældende administrationsgrundlag (runde 2).
- Godkender det lettere reviderede administrationsgrundlag for fremtidig uddeling af midler fra Grøn Pulje:

Sagsresumé

I denne sag skal udvalget tage stilling til 1) at de ansøgninger, der er indstillet godkendt med afsæt i de gældende kriterier godkendes 2) fremtidig model for Grøn Pulje

Sagsfremstilling

Økonomi- og Erhvervsudvalget samt byrådet godkendte den 13.12.2023 og den 20.12.2023 et administrationsgrundlag for Grøn Pulje der i alt rummede indbetalinger for et opstillet VE-anlæg ved Hoby for 1.708.992 kr. Udvalgene godkendte i samme omgang at puljen skulle fordeles over to ansøgningsrunder i 2024, dvs. i marts og i september. Herefter blev der åbnet for ansøgningsrunden, hvor foreninger og lokalsamfund kunne melde ind med projekter, der skulle holdes op mod det besluttede administrationsgrundlag. Administrationen vurderede 8 indkomne projekter, der blev behandlet af udvalget den 19.3.2024.

I bevillingssagen fra den 19.3.2024 blev 4 projekter besluttet indstillet med de ansøgte beløb; ét projekt blev delvist bevilget og tre projekter, der alle omhandlede energirenovering og forbedring af forsamlingshuse, blev indstillet til afslag.

I indstillingen lød det; "De indstillede projekter godkendes. Energiprojekter får afslag alene pga. manglende medfinansiering. Kriterier evalueres i forbindelse med næste uddeling".

De politisk vedtagne kriterier for ansøgninger til Grøn Pulje er som følger:

Klima, Energi og Forsyningsministeriet har defineret, at følgende kan ansøge om tilskud fra grøn pulje: 1) Naboer inden for seks gange møllehøjde. 2) Naboer inden for 200 meter fra et solcelleanlæg og et vandkraftværk. 3) Lokale i øvrigt i kommunen. Desuden hedder det i bekendtgørelsen at byrådet kan prioritere at give tilsagn om tilskud fra grøn pulje til følgende kommunale tiltag: 1) Projekter nær naboer til vedvarende energianlæg. 2) Projekter vedrørende grønne tiltag i kommunen. 3) Projekter fra naboer til vedvarende energianlæg. 4) Projekter vedrørende tiltag i kommunen.

Rammerne for hvilke projekter der kan få tildelt midler fra Grøn Pulje er generelt bredde, og byrådet i Lolland Kommune har vedtaget at følgende forhold, vil blive vægtet i forbindelse med udvælgelsen af ansøgninger.

- Alle i kommunen kan ansøge: Alle juridiske enheder i kommunen kan ansøge (private, virksomheder og foreninger). Kommunale aktører kan dog ikke søge, da støtte fra Grøn Pulje ikke må have karakter af kommunal støtte. Der kan ikke søges tilskud, der kan betegnes som erhvervsstøtte eller som begunstiger enkeltpersoner.
- Projekter i nærområdet: Projekter, der er placeret geografisk tæt på de berørte områder, vil blive prioriteret. Det vil sige; 1) inden for en radius på 4,5 km fra VE-anlægget eller 2) at der kan tages særligt hensyn til de allernærmeste naboer eller 3) at der kan tages særligt hensyn til, at projektet er til gavn for en bred målgruppe.
- Grønne og bæredygtige tiltag i relation til: Projekter der omhandler turismeudvikling, grøn omstilling/bæredygtighed, natur samt bosætning vægtes højest.
- Projekter der understøtter Lolland Kommunes strategiske fyrtårne.
- Almennyttige projekter: Projekter, der er almennyttige, vil vægtes tungere end projekter af mere privat karakter.
- Projektets skala: Større projekter med en virkning for mange mennesker, vil vægtes tungere end mindre projekter. Projekter skal have et budget på minimum 100.000 kr. for at kunne ansøgepuljen.
- Realiserbarheden af projektet: Velbehandlede projekter, der har stor sandsynlighed for at blive realiseret, vægtes tungt. Dvs. at Grøn Pulje kan bruges som medfinansieringskilde til allerede opnåede tilsagn inden for projektprioriteringerne f.eks. hvis der allerede er opnået tilsagn fra LAG-midler og/eller andre projekter inden for turisme, grøn omstilling, natur eller bosætning.
- Ingen afledt offentlig drift: Da der ikke i Grøn Pulje findes midler til driftsomkostninger, er det som udgangspunkt et krav, at der som resultat af et projekt, ikke skabes driftsomkostninger for Lolland Kommune.

I første runde i marts var der samlet set for de 8 projekter ansøgt om støtte for 3.267.947 kr. Det var næsten det dobbelte beløb af, hvad puljen rummede på første bevillingstidspunkt (1.708.992 kr.). Da de politiske udvalg tidligere havde besluttet, at puljen skulle fordeles over to ansøgningsrunder, har administrationen derfor holdt projekterne op mod det besluttede administrationsgrundlag i forhold til hvilke projekter, der skulle prioriteres.

I første ansøgningsrunde har administrationen lagt til grund, at der skulle være to ansøgningsrunder med cirka samme beløb til at støtte projekter med.

Desuden har administrationen vægtet realiserbarheden af projekterne højere end f.eks. grønne og bæredygtige tiltag i relation til grøn omstilling. Det har betydet at projekter, hvor den samlede medfinansiering har haft en afgørende betydning i forhold til projekter, der ikke havde medfinansieringen på plads. Dette forhold mener administrationen er vigtig, da der siden første runde er kommet tilbagemelding fra 2 projekter, hvor det har vist sig, at finansieringsplanen ikke har kunne holde. Dialogen med - og hjælp til ansøger om alternativ finansiering er sket på administrativt plan.

Der er desuden blevet anlagt et perspektiv om præcedens og differentiering i projekterne. Den administrative betragtning af ansøgningerne fra forsamlingshuse (ønsket om nye varmepumper) har været, at de i høj grad ville kunne komme til at danne præcedens for lignende projekter, og den Grønne Pulje derfor ikke i tilstrækkelig grad vil sikre en tilstrækkelig differentiering og et bredt udviklingsperspektiv i de indstillede projekter.

Desuden har anskuelsen om installation af varmepumper været, at det er en drifts- og vedligeholdelsesmæssig del af den forretning, det er at drive et forsamlingshus. Det har derfor været administrationens vurdering, at udskiftning af oliefyr til varmepumpe burde være en omkostning, der blev afholdt af det indtægtsgrundlag, som udlejningen af forsamlingshuset genererer.

Administrationen foreslår på baggrund af ovenstående samt de tilbagemeldinger der har været fra de indstillede projekter fra første runde, at det administrative grundlag og retningslinjerne for projekter, der kan opnå støtte tilføjes med følgende punkter:

- Projekter der normalt kan forventes at skulle være afholdt af f.eks. en forenings drifts- og vedligeholdelsesomkostninger kan ikke opnå støtte.
- Projekter, der i udpræget grad kan danne præcedens for tilsvarende projekter støttes i udgangspunkt ikke.
- Der kan ikke opnås støtte til projektholders/projektansøgnernes interne lønomkostninger.

Planmæssige forhold/Lovgrundlag

BEK nr. 742 af 30/05/2020 (Gældende). Bekendtgørelse om grøn pulje (<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2020/742>)

Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget 2022-23 (2. samling); Ordninger til fremme af VE på land (<https://www.ft.dk/samling/2022/almindel/KEF/bilag/110/2659544.pdf>)

Indstilling

Administrationen indstiller at, Økonomi- og Erhvervsudvalget godkender evaluering/og administrationens erfaringer fra første ansøgningsrunde samt godkender de nye administrative tilføjelser for Grøn Pulje

Beslutning

Godkendt, at indstillede ansøgninger sker på nugældende administrationsgrundlag.

Revidering af administrationsgrundlaget udsættes til næste valgperiode.

Tidligere beslutning

Beslutning fra Økonomi- og Erhvervsudvalget, den 22. august 2024, punkt 15:

Fraværende: Steffen Rasmussen, Lasse Falster, Vibeke Grave

Udsat

Bilag

Udmoentning af grøn pulje Lolland Kommune

Enhedslisten - Input til administrationsgrundlag og kriterier for Grøn Pulje

Din Stemme - grøn pulje.docx

Vesntres kommentarer til administrationsgrundlaget for Grøn Ordning

Bekendtgørelse om Grøn Pulje 1.6.2024.pdf

Ordninger til fremme af VE på land.pdf

Punkt 6: Ansøgninger til Grøn Pulje, 2. runde 2024

00.06.00-G00-1-24

Historik

Lolland Kommune besluttede i december 2023 at oprette en Grøn Pulje. Midlerne i Grøn Pulje stammer fra opstillere af vedvarende energianlæg, idet opstillerne skal indbetale et engangsbeløb, der afregnes efter takster i relation til anlæggets produktionskapacitet. De nuværende midler i Grøn Pulje stammer fra solcelleanlægget ved Hoby. I forbindelse med godkendelsen af administrationsgrundlaget den 13.12.2023. besluttede Økonomi- og Erhvervsudvalget, at der skulle være to uddelingsrunder i 2024. Denne sag relaterer til 2. ansøgningsrunde, hvor udvalget skal tage stilling til uddeling af de kr. 778.814, der resterer i puljen. Der er indkommet 9 ansøgninger ved deadline den 16.8.2024, der samlet søger støtte for kr. 1.837.747. Administrationen har vurderet ansøgningerne i forhold til det godkendte administrationsgrundlag.

Supplerende sagsfremstilling

Økonomi- og Erhvervsudvalget valgte på deres møde den 12.9.2024, at udskyde behandlingen af indkomne ansøgninger til 2. runde af Grøn Pulje. Administrationen har vurderet ansøgningerne i forhold til det tidligere godkendte administrationsgrundlag.

Sagsfremstilling

De nuværende midler i Grøn Pulje stammer fra solcelleanlægget ved Hoby. I forbindelse med godkendelsen af administrationsgrundlaget den 13.12.2023 besluttede Økonomi- og Erhvervsudvalget, at der skulle være to uddelingsrunder i 2024. Ansøgninger til første runde blev besluttet af udvalget den 19.3.2024. Her blev det protokolleret, at de af administrationen indstillede projekter blev godkendt.

På indstillingsmødet den 19.3.2024 rejste udvalget dog spørgsmål ved at energiprojekter fik afslag alene pga. manglende medfinansiering. Derfor ønskede udvalget at genbesøge det godkendte administrationsgrundlag forud for behandling af ansøgninger til 2. runde. Udvalget behandlede derfor administrationens forslag til revideret administrationsgrundlaget og kriterier på deres møde den 22.8.2024. Udvalget besluttede imidlertid at invitere hele Byrådet til at komme med forslag til administrationsgrundlag og kriterier. Denne proces er igangsat med henblik på beslutning om nye kriterier og administrationsgrundlag efter det grundlag som blev besluttet i december 2023. Forventningen er, at et nyt administrationsgrundlag for Grøn Pulje vil være besluttet, inden der igen er midler i puljen.

Der har været ansøgningsfrist for ansøgninger til Grøn Pulje den 16.8.2024. Der er indkommet 9 ansøgninger til puljen og der søges støtte for kr. 1.837.747. Der er imidlertid kun kr. 778.814 tilbage i Grøn Pulje.

Administrationen har i bilag til sagen redegjort for deres vurderinger af de enkelte projekter, hvorunder de er vurderet i relation til realiserbarhed, budget og medfinansieringsgrundlag, fornødne tilladelser, nærhed til VE-anlægget i Hoby samt hvordan de underbygger Lolland Kommunes fyrtårne. Administrationen bemærker positivt, at en del af de ansøgere, der har indsendt projektforslag også har ansøgt andre puljemidler til deres projekt, hvorfor et eventuelt tilsagn fra Grøn Pulje indgår som medfinansiering i den samlede finansieringsplan for projekterne.

Der henvises til bilag i sagen

Økonomi

Der resterer kr. 778.814 af Grøn Pulje. Budget, indhentede tilbud/priser etc. samt finansieringsplan og opnåede tilsagn har ligget til grund for vurdering af de enkelte projekter.

Puljen kan tømmes for nuværende, såfremt udvalget vælger at følge administrationens indstilling af de enkelte projekter. Midlerne i grøn pulje skal være allokert senest 5 år efter indbetaling til kommunen.

Planmæssige forhold/Lovgrundlag

De enkelte projekter er også vurderet i forhold til planmæssige forhold.

Høring/Udtalelse

Ikke relevant i denne sammenhæng.

Indstilling

Administrationen indstiller;

at; Økonomi- og Erhvervsudvalget godkender tilsagn til de indstillede projekter.

Tidligere beslutning

Beslutning fra Økonomi- og Erhvervsudvalget, den 12. september 2024, punkt 4:

Udsat.

Beslutning

Indstilling godkendt med afsæt i ”Bilag: Oversigtsark Grøn pulje, 2. runde”, med følgende afvigende standpunkter:

- Polakkasernen (imod stemte Venstre)
- Grundejerforeningen i Kramnitze (imod stemte Konservative)
- Langø Bådelaug (imod stemte Konservative, Venstre og SF)
- Østofte Nørreballe Bylaug (imod stemte Venstre og Konservative)
- Kernehuset Branstrup (imod stemte SF og Venstre)
- Kim Kirkegaard Hansen (imod stemte Venstre og Konservative)
- Remisens venner (imod stemte Venstre)
- Nakskov Handel og Erhverv (imod stemte Venstre)

Bilag

Ansøgning til Grøn Pulje - Østofte Nørreballe Bylaug

Ansøgning til Grøn Pulje - Pakhuset Rødby.pdf

Ansøgning til Grøn Pulje - Polakkasernen - buslomme.pdf

Ansøgning til Grøn Pulje - Langø Bådlaug.pdf

Ansøgning til Grøn Pulje - Nakskov Handel og Erhverv

Ansøgning til Grøn Pulje Kim Kirkegaard Hansen

Ansøgning til Grøn Pulje - Remisens Venner

Ansøgning til Grøn Pulje - Grundejerforeningen Kramnitze

Ansøgning til Grøn Pulje Kernehuset i Brandstrup

Oversigtsark Grøn Pulje, 2. runde, januar 2025.pdf

Kort Grøn Pulje August 2024.pdf

Overblik over projekter til Grøn Pulje, 2. runde 2024.pdf

Punkt 7: Godkendelse af entrepriseform i forbindelse med udbygning af Margrethecenteret

88.04.00-P20-3-24

Sagsresumé

I forbindelse med udarbejdelse af byggeprogram for udbygningen af Margrethecenteret i Maribo, er der behov for fastlæggelse af udbuds- og entrepriseform.

Lolland Kommunes indkøbspolitik i forhold til anlægsopgaver peger primært på fag- eller storentreprise. Aktuelt opleves der et vanskeligt marked for udbud inden for bygge- og anlægsområdet i regionen. Dette kombineret med sagens kompleksitet gør at bygherrerådgiver på sagen peger på totalentreprise som den mest fordelagtige entrepriseform. Derfor forelægges sagen for Økonomi- og Erhvervsudvalget til beslutning om totalentreprise som entrepriseform.

Sagsfremstilling

Den 27. juni godkendte byrådet en revision af faseplanen under strategi for ny plejeboligstruktur med henblik på udbygning af Margrethecenteret og bevilgede samtidigt kr. 1 mio. til finansiering af udarbejdelse af et byggeprogram.

Lolland Kommune er bygherre på byggeriet, der opføres som et kommunalt alment plejecenter, men med fortsat administration og drift ved OK-Fonden. Der er nedsat en administrativ styregruppe til at drive processen mod udvidelsen af centret, og Kuben Management er engageret som Lolland Kommunes bygherrerådgiver.

En af de første og væsentligste dele af et byggeprogram er valg af entreprise- og udbudsform, da det giver rammer for efterfølgende indhold og processer. Der er derfor brug for, at entrepriseformen fastlægges allerede nu, da den vil være bestemmende for de videre processer samt ibrugtagningstidspunktet.

Kuben Management anbefaler på baggrund af udbudssituationen og markedsf forholdene lokalt, at der anvendes totalentreprise.

Udbudssituationen for Lolland er aktuelt præget af minimal konkurrence, og det har i adskillige af renoveringssagerne for de almene familieboliger været erfaringen, at de afgivne tilbud ligger væsentlig over det budgetterede. Det har medført omkostninger til omprojektering og gennemførelse af fornyet licitation helt op til tre gange, med det resultat at projekterne forsinkes og skema B fristerne er forlænget af flere gange.

Sagen er bilagt en oversigtelig opstilling af opmærksomheder for konkrete entrepriseformer. I den konkrete sag, kan fordelene ved valg af totalentreprise oplistes:

- økonomien fastlægges på et tidligt tidspunkt i projektet og der opnås dermed vished for, om sagens økonomiske rammer kan overholdes, herunder om maksimumsbeløbet til boligdelen kan overholdes.
- totalentreprise vil forventeligt betyde at projektet kan gennemføres billigere end ved andre entrepriseformer. Totalentreprise samler al koordinering hos totalentreprenøren, hvilket reducerer risikoen for misforståelser og forsinkelser og fører til en mere effektiv byggeproces.
- Der er mulighed for at få præsenteret flere løsningsforslag ved totalentreprise, hvilket kan føre til bedre løsninger i det endelige projekt. Totalentreprise giver desuden mulighed for at konkurrere på det overordnede design af byggeriet, hvilket ses som en stor fordel for bygherre, der derved opnå det, projekt der bedst forløser opgaven og ikke blot er det billigste.

Dog indebærer totalentreprise også nogle ulemper. Lolland Kommune får mindre indflydelse på udformningen af det endelige projekt, da totalentreprenøren står for færdigprojekteringen. Det stiller krav til den indledende proces, hvor byggeprogrammet udformes. Det er søgt imødegået ved at der primo 2025 gennemføres workshops med centrale interessenter og studieture til nyere plejecentre, der skal bidrage til datagenerering, således der kan stilles de relevante krav til byggeriet.

Med udgangspunkt i fordelene ved valg af totalentreprise samt bygherrerådgivers bekymring for, om realisering af projektet kan gennemføres i fagentrepriser inden for de til rådighed havende rammer og økonomi, anbefaler

administrationen, at der arbejdes hen imod at projektet udbydes i totalentreprise. Projektets samlede tidshorisont vurderes herved at være kortere, da der undgås udbud af rådgiveropgaven. Det vil p.t. være forventningen, at projektet er gennemført med indflytning tidligst første halvår 2029. Foruden en forventet tilvækst af aldrende potentielt plejekrævende borgere i kommunen kombineret med sagens lange aftræk og usikre omverdensvilkår, har Lolland Kommune en interesse i at fremskynde sagen, da der er opnået mulighed for at lånefinansiere 10 mio. af serviceareal i 2025.

Et generelt hensyn til de bydendes lokale eller nationale tilhørsforhold kan ikke indarbejdes uanset entrepriseform. Der vil dog kunne forventes lokal repræsentation i udførelsen, da der uanset entrepriseform vil være en økonomisk og interesse-mæssig fordel for lokale entreprenører. Lolland Kommune vil i det kontraktslige rejse krav om social ansvarlighed jf. ILO konventionen.

Planmæssige forhold/Lovgrundlag

Lovgrundlaget for udbud af opgaven er baseret på Udbudsloven i Danmark. Udbudsloven fastlægger procedurerne for offentlige indkøb med det formål at sikre effektiv konkurrence og den bedst mulige udnyttelse af offentlige midler. Loven indeholder principper om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet, og den forbyder forskelsbehandling på baggrund af nationalitet

En opgave skal udbydes efter procedurerne i Udbudsloven, hvis kontraktværdien overstiger visse tærskelværdier. For bygge- og anlægsarbejder er tærskelværdien p.t. (2024-2025) kr. 41.212.688 ekskl. moms.

Desuden er AB18/ABT18/ABR18 gældende for alment finansieret byggeri.

Indstilling

Administrationen indstiller, at det godkendes at udvidelsen af Margretecentret udbydes i totalentreprise.

Tidligere beslutning

Beslutning fra Ældre-, Omsorgs- og Sundhedsudvalget, den 13. januar 2025, punkt 4:

Drøftet

Beslutning

Godkendt.

Behandlingsplan

ÆOS - ØKE

Bilag

Notat vedr. entrepriseformer i forbindelse med udvidelse af Margretecentret i Maribo

Bilag 1 - Entrepriseformer med opmærksomheder

Punkt 8: Høring af forslag til lov om udbygning af rute 9 ved Nørreballe

05.01.45-P17-1-25

Sagsfremstilling

Forligskredsen bag Infrastrukturplan 2035, blev den 14. marts 2024 enige om, at omfartsvejen ved Nørreballe skal gennemføres i en nordlig linjeføring, der indeholder en omfartsvej nord om Nørreballe og en cykelsti fra Nørreballe til Sørup.

Lolland Kommune har den 12. december 2024 fået udkast til forslag til lov om udbygning af rute 9 ved Nørreballe (**Bilag 1**) i høring.

Lovforslaget har til formål at skabe hjemmelsgrundlaget for etablering af et vejanlæg, herunder for ekspropriation, der kan forbedre fremkommeligheden og trafiksikkerheden på rute 9 og trafikafviklingen ved Nørreballe ved at lede trafikken uden om byen og derved aflaste byen for støj og gennemkørende trafik.

Lovforslaget er en anlægslov, der giver transportministeren ret til at:

1. udbygge rute 9 ved Nørreballe,
2. nedlægge dele af statsvejen Vestre Landevej
3. nedklassificere en strækning af Vestre Landevej og
4. anlægge og omlægge kommunale veje og stier.

Af udkastet til lovforslaget og høringsbrevet (**Bilag 2**) fremgår det, at lovforslaget indeholder en række bestemmelser, som regulerer forhold som miljø, planlægning, varetagelse af naturhensyn, ledningsarbejder, klageadgang, domstolsprøvelse m.v. Lovforslaget udgør på nogle punkter en fravigelse af procedurer og myndighedskompetence i plan-, natur- og miljølovgivningen, herunder afskæring af klageadgange. Plan-, natur- og miljøhensyn vil uanset denne fravigelse fortsat blive varetaget under anlæggets udførelse.

Lovforslaget ligner dermed andre anlægslove.

Der er udarbejdet et ”Udkast til Høringssvar på lov om udbygning af rute 9 ved Nørreballe” (**Bilag 3**). Høringssvaret udtrykker grundlæggende støtte til en opgradering af rute 9 og påpeger at en opgradering

- er afgørende for at sikre fremkommelighed og trafiksikkerhed,
- skaber sammenhæng på tværs af Lolland fra Langeland og Sydfyn, til Tyskland,
- er nødvendig og at Lolland Kommune havde håbet på en samlet opgradering.

Planmæssige forhold/Lovgrundlag

Udkast til forslag til lov om udbygning af rute 9 ved Nørreballe

Indstilling

Administrationen indstiller, at

- Udkast til høringssvar godkendes som høringssvar fra Lolland Kommune.

Beslutning

Godkendt.

Imod stemte Venstre.

Bilag

Bilag 1 - Forslag til anlægslov om udbygning af rute 9 ved Nørreballe.pdf

Bilag 2 - Høringsbrev.pdf

Bilag 3 UDKAST til Høringssvar på lov om udbygning af rute 9 ved Nørreballe

Punkt 9: Udpegning af medlemmer til Lokale grønne treparter

01.00.00-G01-3-24

Sagsresumé

Med indgåelsen af forliget om den Grønne Trepert er der lagt op til store og delvis nye opgaver for kommunerne. Der er vedtaget en meget stram tidsplan for arbejdet, og selv om rammerne for arbejdet ikke ligger helt fast, opfordrer Kommunernes Landsforening (KL) alle kommuner til snarest at udpege politiske repræsentanter til de lokale grønne treparter, som skal nedsættes for hvert hovedvandopland. Der lægges op til, at de tre hovedvandoplande: Smålandsfarvandet, Østersøen og Bornholm skal have et tæt samarbejde på alle niveauer.

Med denne sag ønsker administrationen både at orientere om de lokale treparters rolle og indstille til udvalget at bemande de kommende lokale grønne treparter.

Sagsfremstilling

Den 18. november 2024 indgik regeringen en aftale med SF, LA, K og RV om implementering af Aftale om Grønt Danmark. Aftalen udgør et langsigtet grundlag for en omlægning af op til 15% af landets landbrugsarealer. Arealomlægningen skal bidrage til at mindske klimabelastningen, sikre et godt vandmiljø og skabe meget mere plads til naturen med bedre vilkår for biodiversiteten.

Kommunerne får gennem lokale treparter en helt central rolle i gennemførelsen af arealomlægningen. En af de første opgaver for de lokale treparter bliver at udarbejde dynamiske omlægningsplaner. Planerne skal være færdige i 2025.

Den hidtidige organisering har siden 2010 bestået af et samarbejde mellem kommunerne inden for hvert af landets i alt 23 hovedvandoplande. Der har været nedsat vandoplandsstyregrupper (VOS'er) for at sikre, at kommunerne i fællesskab nåede de reduktionsmål for kvælstof og fosfor, som var fastsat med statens vandplaner. Hvert hovedvandopland har haft en sekretariatskommune. For Smålandsfarvandet og Østersøen har det været hhv. Næstved Kommune og Vordingborg Kommune. Da der er et stort sammenfald af kommuner i de to hovedvandoplande, har det været praktisk for de deltagende kommuner, at sekretariatsopgaven er blevet løst i et tæt samarbejde mellem de to kommuner.

I den fremtidige organisering skal Vandoplandsstyregrupperne (VOS'erne) med aftalen om et Grønt Danmark styrkes og sammensættes på en ny måde. Fremadrettet skal VOS'erne (som nu kaldes 'Lokale Treparter') bestå af nøgleaktører med kommunerne for bordenden.

De lokale treparter forventes foruden repræsentanter fra kommunerne også at skulle omfatte 1-2 lokale landbrugsrepræsentanter, 1-2 repræsentanter for lokale naturorganisationer og en repræsentant fra Naturstyrelsen. Repræsentanterne i de lokale treparter skal løbende samle input fra deres lokale netværk og dermed sikre en bred forankring i deres bagland. Repræsentanterne fra natur- og landbrugsorganisationerne udpeges centralt af hhv. Danmarks Naturfredningsforenings og Landbrug & Fødevarers hovedorganisationer.

Sekretariatskommunerne for hovedvandoplandene: Smålandsfarvandet, Østersøen og Østersøen ved Bornholm (dvs. Næstved, Vordingborg og Bornholm) har i partnerskab søgt og fået midler til, at oprette et fællessekretariat for de tre hovedoplande.

Fællessekretariatet dækker 12 kommuner og er forankret i Næstved Kommune. Fællessekretariatet skal understøtte de lokale treparter samt kommunernes administration i deres arbejde med den lokale arealomlægning. Den geografiske udbredelse af de tre hovedvandoplande kan ses på **bilag 1**.

Smålandsfarvandet og Østersøen har i flere år haft et tæt administrativt samarbejde på medarbejder- og chefniveau, et samarbejde, som Bornholm nu også er inddraget i. Selvom der nu nedsættes en politisk styregruppe (den lokale trepart) for hvert hovedvandopland, vil det stadig være relevant med et tæt samarbejde. Fra administrationernes side lægges der derfor op til, at møder i de lokale treparter, i det omfang det er relevant og praktisk, afholdes som fællesmøder.

Arbejdet med at implementere et Grønt Danmark vil foregå i et samarbejde mellem kommunerne på tre niveauer:

- Et politisk niveau (politisk styregruppe – den lokale trepart).
- Et chefniveau (administrativ implementeringsgruppe).
- Et medarbejderniveau (teknikkergruppe).

Den politisk styregruppe - lokal trepart

Gruppen består af én politiker fra hver kommune valgt af byrådet efter indstilling fra det relevante fagudvalg, 1-2 medlemsvalgte foreningspolitikere fra en lokal landbrugsorganisation samt fra lokale naturorganisationer og én repræsentant fra Naturstyrelsen per lokal trepart. Den politiske repræsentant ledsages af chefrepræsentanten fra den administrative implementeringsgruppe.

Den lokale trepart skal på baggrund af oplæg komme med anbefalinger til kriterier for screening af oplandene og drøfte udkast til omlægningsplanerne. Den lokale trepart skal sikre samarbejde og fremdrift i udtagningsindsatsen indenfor de tre hovedvandoplande og i den enkelte kommune. Den lokale trepart tager de nødvendige tværkommunale beslutninger, hvis der opstår udfordringer eller tvivlsspørgsmål med politisk indhold. Sekretariatskommunens politiske repræsentant er formand for den lokale trepart. Der planlægges 3-4 møder i 2025. I de følgende år forventes en lavere mødefrekvens.

Den administrative implementeringsgruppe består af én fagchef fra hver kommune samt repræsentanter fra Naturstyrelsen og muligvis udtagingskonsulenterne.

Implementeringsgruppens formål er at følge realiseringen af projekterne og efterlevelsen af omlægningsplanerne. Implementeringsgruppen afrapporterer om fremdrift og resultater til den politiske lokale trepart på baggrund af indrapporteringer fra teknikergruppen. Der planlægges 2-4 møder årligt efter behov.

Teknikergruppen består af én eller flere projektmedarbejdere fra hver kommune, naturstyrelsens enheder samt landbrugets udtagingskonsulenter. Teknikergruppens formål er at gennemføre udtagningsprojekter indenfor de tre hovedvandoplande, der tilsammen opfylder statens indsatsmål. Teknikergruppen stiller forslag til hvilke projekter, der skal indgå i omlægningsplanerne. Teknikergruppen afrapporterer løbende om fremdrift, resultater og afvigelser til den administrative implementeringsgruppe og opdaterer løbende omlægningsplanerne i samarbejde med sekretariatet. Gruppen mødes efter behov.

Strukturen af den fælles lokale trepart kan ses på **bilag 2**.

Økonomi

KL og regeringen har i december 2024 indgået aftale om kommunernes opgaver og den økonomiske kompensation herfor. Størstedelen af økonomien til kommunerne og de lokale treparters udmøntes efter indsatsbehov for lavbund og kvælstof. Det betyder, at fordelingsnøglen først kendes når vandområdeplanerne er sendt i høring., forventeligt den 20. december 2024.

Indstilling

Administrationen indstiller:

at Klima-, Teknik- og Miljøudvalget overfor byrådet anbefaler:

- at Lolland kommune repræsenteres i de lokale grønne treparter med en politisk udpeget repræsentant og en administrativ medarbejder.

- at der udpeges en politisk repræsentant og tilhørende suppleant til bemanning af de lokale grønne treparter.

Tidligere beslutning

Beslutning fra Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, den 13. januar 2025, punkt 3:

Klima-, Teknik- og Miljøudvalget indstiller at Tine Vinther Clausen udpeges som Lolland Kommunes politiske repræsentant i de Lokale Grønne treparter, og Ann-Britt Lærkedahl Larsen udpeges som suppleant.

Beslutning

Indstilles godkendt.

Behandlingsplan

KTM, ØKE, BY

Bilag

Bilag 1 - Hovedvandoplandene Smålandsfarvandet Østersøen Bornholm

Bilag_2_organisering_lokal_trepart

Punkt 10: Samling af køkkenfaciliteter på Skovcentret

86.01.00-G01-5-24

Sagsresumé

I denne sag skal Økonomi- og Erhvervsudvalget tage stilling til et forslag om at samle produktionskapaciteten til Det sunde frokostmåltid i børnehaverne og kantinemad til det administrative personale i ét køkken, frem for som nu, i to køkkener.

Sagsfremstilling

Ejendomme og Faciliteter varetager madproduktionen til både personalekantiner og ”Det sunde frokostmåltid” til daginstitutioner.

I 2019 startede ”Det sunde frokostmåltid”, hvor kun en mindre del af daginstitutionerne deltog. Det gjorde det muligt at producere måltiderne sammen med maden til personalekantinens på Kidnakken.

Sidenhen steg tilslutningen til ordningen, hvilket nødvendiggjorde udvidelser af køkkenfaciliteterne og det betyder, at madproduktionen til ”Det sunde frokostmåltid” i daginstitutionerne og personalekantiner i dag foregår på to lokationer:

- Et køkken i lejede lokaler på CELF i Maribo
- Et køkken på Skovcentret i Nakskov.

Lovgivningen kræver, at der hvert andet år foretages en afstemning om tilslutning til ”Det sunde frokostmåltid” blandt daginstitutionerne. Resultatet af den seneste afstemning for 2025 og 2026 viser, modsat de tidligere år, et fald i antallet af tilmeldte institutioner. Det medfører en overkapacitet i køkkenfaciliteterne og dermed stigende omkostninger til madproduktionen.

Budgettet til Det sunde frokostmåltid blev i 2024 tilpasset, idet der over tid var opstået en underbudgettering. Tilpasningen skete ud fra en forventning om fuld udnyttelse af produktionskapaciteten i de to køkkener. Forældrebetalingen for Det sunde frokostmåltid ligger fast efter en politisk beslutning herom. Tilpasses kapaciteten ikke til de nye mængder, vil der derfor opstå et nyt driftsunderskud pr. 1. januar 2026.

På kantineområdet er der blevet arbejdet med projektet ”Kantine i Ny Virkelighed”, hvilket generelt har fået en god modtagelse hos det administrative personale i administrationsbygningerne. Mødeforplejningen er også tilpasset, så udvalget er mindre og der er indført mere selvbetjening på fx. kaffemaskiner ved mødelokalerne. Det nye niveau fastholdes - efter en drøftelse i MED-systemet - fremadrettet, og bidrager ligeledes til et mindre behov for produktionskapacitet.

Køkkenet på CELF, som ligger i lejede lokaler, er sat til salg og vil snart kræve renovering for at opfylde Fødevarestyrelsens krav til madproduktion. Køkkenet på Skovcentret i Nakskov fungerer som beredskabskøkken for Ældre og Sundhed og kan derfor ikke tages helt ud af drift. Køkkenet håndterer mødeforplejning/servicering på Skovcentret samt andre lokationer i Nakskov. Derudover varetages klargøring af mad fra fælleskøkkenet til de frivillige og midlertidige boliger på Skovcentret i et samarbejde mellem Ejendomme og Faciliteter samt Ældre og Sundhed.

Med en mindre ombygning og renovering på Skovcentret vil køkkenet få kapacitet til at samle al madproduktionen til både ”Det sunde frokostmåltid” og kantiner, uden at det påvirker den nuværende aktivitet. Derudover giver køkkenet ved fremtidige ændringer i kapacitetsbehovet fortsat mulighed for yderligere skalering af produktionen.

Ved at samle produktionen på én lokation vil geografien medføre længere transport af maden til de enkelte lokationer. Der er dog taget højde for dette i de potentielle løsninger, som lever op til eventuelle krav fra Fødevarestyrelsen. Udgiften til transport er indregnet i det samlede budget.

En lukning af køkkenet på CELF i Maribo vil ikke medføre afskedigelser blandt medarbejdere, da der løbende er blevet taget højde for behovet for tilpasninger, og stillingerne derfor kun er blevet midlertidigt genbesat.

Det foreslås derfor, at madproduktionen samles på Skovcentret, hvorved kapaciteten og omkostningerne hertil reduceres. Reduktionen er i tråd med målsætningerne om arealoptimering og er en forudsætning, hvis der ikke skal opstå et merforbrug pr. 1. januar 2026.

Økonomi

En reduktion i køkkenfaciliteterne, herunder lukningen af køkkenet på CELF i Maribo, bidrager til at reducere det årlige merforbrug på ca. 1,5 mio. kr.

I 2025 forventes en mindre effekt, da der vil være omkostninger forbundet med lukningen, herunder husleje i opsigelsesperioden samt flytteudgifter.

Forud for opstart skal der påregnes udgifter til etablering på Skovcentret. Det forventes, at renovering og tilpasning af lokalerne vil medføre en udgift på ca. 400.000 kr.

Indstilling

Administrationen indstiller overfor Økonomi- og erhvervsudvalget at al madproduktion samles i køkkenet på Skovcentret i Nakskov, og at de lejede køkkenfaciliteter i Maribo dermed lukkes ned.

Beslutning

Godkendt.

Punkt 11: Kommissorium for arbejdet med ny frivillighedspolitik

00.01.00-P22-2-24

Sagsresumé

Sagen er en beslutningssag vedrørende kommissorium for arbejdet med ny frivillighedspolitik

Sagsfremstilling

Med Budget 2025 er det besluttet, at der skal udarbejdes en ny frivillighedspolitik.

Sagen her præsenterer et forslag for processen frem mod denne (se vedlagte kommissorium for arbejdet med den nye politik)

Den foreslåede proces indeholder indledende sager i fagudvalgene, hvor disse får mulighed for at give input til politikken, en politisk styregruppe samt et borgermøde

Politikken forventes jf. den foreslåede procesplan at kunne godkendes i efteråret

Indstilling

Administrationen indstiller til Økonomi- og erhvervsudvalget at godkende vedlagte kommissorium for arbejdet med ny frivillighedspolitik.

Beslutning

Indstilles godkendt.

Behandlingsplan

ØKE d. 22. januar

Byrådet d. 28. januar

Bilag

Forslag til kommissorium for arbejdet med ny frivillighedspolitik

Punkt 12: Godkendelse af obligatoriske fleksible udlejningskriterier for udlejning i Vængerne i Nakskov pba. udpegning som forebyggelsesområde pr. 1. dec. 2024

03.10.00-P19-1-25

Sagsresumé

De almene boligafdelinger Nørrevænget I&II, Birkevænget og Klørvænget i Nakskov er pr. december 2024 udpeget af ministeriet som forebyggelsesområde. Der er krav om at boligorganisationen udlejer ledige boliger efter særlige kriterier, der giver fortrin for de borgere på boligorganisationernes venteliste, der opfylder kriterier om uddannelse eller beskæftigelse og som ønsker en bolig i en af de pågældende boligafdelinger.

Sagen vedrører vedtagelse af fleksible udlejningskriterier i Vængerne, og det er anbefalingen at fortsætte med de fleksible kriterier, der allerede er gældende.

Sagsfremstilling

Hvert år d. 1. dec. offentliggør Social- og boligministeren listerne over problemramte boligområder. Ambitionen er, at der ikke skal være nogen ghettoer tilbage i Danmark i 2030. Den bagvedliggende logik går på at identificere de problemramte områder i forskellig skala og underlægge dem forskellige værktøjer til styrkelse af boligområdetets samlede beboersammensætning.

På den nye liste er Vængerne (samlebetegnelse for Nørrevænget I&II, Birkevænget og Klørvænget) faldet i udsathedegraderne, og rangerer nu som forebyggelsesområde, hvorimod det sidste år var takseret som udsat boligområde. Den positive udvikling i Vængerne skal findes i, at der er lidt færre, der står uden for arbejdsmarkedet i 2024 end i 2023, og lidt færre 30-59-årige, der alene har en grundskoleuddannelse i samme periode. Listen over forebyggelsesområder og tilhørende indikatorer er bilagt.

I forebyggelsesområder er fleksibel udlejning obligatorisk. Kriterierne gælder ikke for genhusning, og da udlejningssituationen gennem de sidste år har været præget af adskillige genhusningssager (grundet fysiske helhedsplaner for Rosenparken, Rosnæs, Klørvænget og Sognefogedvænget), er det umuligt at aflæse effekten af den obligatoriske fleksible udlejning på beboersammensætninger. I tillæg hertil, er der tale om så små tal, at det kan være tilfældigheder snarere end resultatet af en forebyggende udlejningsindsats målrettet styrkelse af beboersammensætningen, når andelen med en gennemført grundskoleuddannelse går fra 60,8% i 2023 til 59,9% året efter.

Byrådet konfirmerede i jan. 2024 tidligere godkendte kriterier for den obligatoriske fleksible udlejning, nemlig beskæftigelses- og uddannelseskriterier i form af fortrin til borgere med:

Fortrinsvis lønindkomst eller SU og herefter indbyrdes sidestillet:

- A-dagpengemodtagere
- jobparate kontanthjælpsmodtagere
- uddannelsesparate uddannelseshjælpsmodtagere
- sygedagpengemodtagere
- modtagere af ledighedsydelse, samt
- fleksjobansatte.

I lyset af tilbagemelding fra de berørte almene boligorganisationer på årets styringsdialogmøde, den særlige udlejningssituation hvor genhusningsopgaven dominerer, samt de forestående fysiske helhedsplaner i Birkevænget og Klørvænget der vil gøre afdelingerne attraktive for et bredere klientel, er det administrationens anbefaling at de allerede godkendte fleksible udlejningskriterier videreføres.

Kommunen kan desuden beslutte, at boligorganisationen skal afvise visse boligsøgende, hvis boligområdet opfylder kriterier om høj andel udenfor arbejdsmarkedet (kombineret udlejning). Det værktøj anbefales ikke ibrugtaget i den nuværende situation med en stor grad af genhusning og deraf ringe erfaring med effekten af de fleksible udlejningskriterier samt den øgede administration, der vil være forbundet hermed.

Såfremt Økonomi- og Erhvervsudvalget godkender at fastholde de fleksible udlejningskriterier for den ordinære udlejning i Nørrevænget I&II, Birkevænget og Klørvænget, vil de skulle revideres senest 4 år efter ikrafttrædelse, eller hvis boligområdet skifter kategori.

Planmæssige forhold/Lovgrundlag

lov om almene boliger §§ 51b, § 59, stk. 7, §60, stk. 1-4, § 61 b, §165 a.

Høring/Udtalelse

Nakskov Almene Boligselskab, Lejerbo Lolland og Boligselskabet af 1944 i Nakskov, som alle har afdelinger i det sammenhængende område 'Vængerne' har samstemmigt tilkendegivet at de allerede aftalte fleksible udlejningskriterier er håndterbare og meningsfulde, men at der grundet genhusning er meget lille evidens for effekten. Dog har værktøjet være hensigtsmæssigt og anvendt i flere tilfælde, hvor udenlandske ingeniører er blevet bosat i boligområdet i forbindelse med beskæftigelse ved blandt andet Vestas.

Indstilling

Administrationen indstiller at det godkendes at fastholde de allerede fastlagte fleksible udlejningskriterier.

Beslutning

Godkendt.

Behandlingsplan

ØKE

Bilag

Bilag 2 - skrivelse fra styrelse - Lolland Vængerne forebyg.område.docx

Bilag 1 - Liste over forebyggelsesområder 2024.docm.pdf

Punkt 13: Orientering omkring CO2 emission for 2023

82.09.00-G01-11-19

Sagsresumé

Denne sag forelægges til orientering for Klima-, Teknik- og Miljøudvalget samt Økonomi og Erhvervsudvalget vedr. Grønt regnskab: CO2 emission for 2023.

Sagsfremstilling

Ejendomme og Faciliteter, Anlæg, Byggeri og Vedligehold har udarbejdet den årlige kortlægning af energiforbruget, samt CO2-emissionen fra energiforbruget for 2023, i henhold til Lolland Kommunes Klima- og energiplan 2020-2050.

Regnskabet blev fra 2022 udvidet fra de 63 ejendomme der var tilbage i aftalen med Danmarks Naturfredningsforening, til 147 ejendomme, opgørelsen følger nu den dynamik der er i til- og afgang af bygninger i kommunen i forhold til de bygninger der hjemtages energidata på, ligesom det fremadrettet ønskes, at også energiforbruget på lejede bygninger hjemtages, for derved at tegne et reelt billede af kommunens eget energiforbrug.

	2019		2023		Reduktion		Besparelse
CO2	803	Tons	587	Tons	216	Tons	27%
EI	5.051.439	kWh	4.842.760	kWh	208.679	kWh	4,1%
Varme	19.105.584	kWh	18.075.745	kWh	1.029.839	kWh	5,4%
Vand	40.152	m ³	62.839	m ³	22.687	m ³	-57%

Data er baseret på oplysninger i DBD samt diverse forudsætninger.
Varmeforbruget er graddagekorrigeret efter reference år 2011-2020.

Den samlede CO2-emission for de kommunale ejendomme er for år 2023 opgjort til 587 tons, hvilket viser, at den samlede CO2-emission er faldet med 216 tons sammenlignet med 2019. Udledningen er udregnet med den reelle CO2-emission fra elproduktionen, der i dag er langt mindre end tidligere.

Sammenligningsåret 2019 er valgt for at undgå de specielle omstændigheder for årene 2020 og 2021, med den globale pandemi, hvor der blev åbnet for samfundet on/off, i forskellige niveauer, et generelt øget hygiejne niveau samt udluftning.

Ændringerne på energiforbruget er, ud over de energibesparende foranstaltninger, fremkommet ved ændret adfærd, ændret anvendelse af ejendomme samt demografiske forandringer. Som f.eks. flytning fra lejede bygninger til kommunalt ejede bygninger, hvor der ikke har været hjemtaget forbrugsoplysninger fra de lejede ejendomme, men hvor de nu optræder i regnskabet.

Stigningen i vandforbruget, kunne indtil sidste år ses i sammenhæng med, at det øgede hygiejne niveau fra pandemien i et vist omfang er vedvarende. Stigningen øges stadig og der har i årets løb været fortaget flere afhjælpende handlinger. Der er derudover igangsat et tættere samarbejde med Teknisk Service (Ejendomsdrift) og energilederen for at screene installationerne for derved at finde evt. lækager. Vi er i fuld gang med implementeringen af det digitale EMS (Energy Management System) ved navnet Omega, og forventer at det vil lette/muliggøre arbejdet med at finde merforbruget.

Generelt er ”de lavt hængende frugter” plukket og de energibesparende projekter der er tilbage, har relativt lange tilbagebetalingstider. Derfor er det fremadrettet nødvendigt at acceptere en længere tilbagebetalingstid på energibesparende foranstaltninger end i dag, og ikke mindst vil det være gavnligt at være meget konsekvent i forhold til udfasning af overskydende ejendomme, samt optimering af brugstider på de ejendomme hvor det er muligt, for derved at undgå anvendelse af økonomiske midler på bygninger, der kun anvendes meget lidt, eller slet ikke.

Planmæssige forhold/Lovgrundlag

Energieffektiviseringsdirektiv(EU), Bygningsdirektiv og deraf følgende nuværende, samt kommende danske love og bekendtgørelser.

Indstilling

Administrationen indstiller, at orienteringen tages til efterretning

Tidligere beslutning

Beslutning fra Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, den 13. januar 2025, punkt 5:

Orienteringen taget til efterretning.

Beslutning

Orientering taget til efterretning.

Behandlingsplan

KTM og ØKE

Punkt 14: Åben orientering

00.01.00-G01-20-24

Sagsfremstilling

Åben orientering til Økonomi- og Erhvervsudvalgsmødet den 22. januar 2025

1. Østersøbadet - status og baggrund om sagen: Klima-, Teknik- og Miljøudvalget aftalte på møde den 13. januar 2024, at invitere Grundejerforeningens bestyrelse til et orienteringsmøde, om det vedlagte sagsnotat, den 20. januar 2025.

Beslutning

Orientering 1) Østersøbadet - status og baggrund om sagen

Status og baggrund blev drøftet. Taget til efterretning.

Bilag

Bilag 5 Østersøbadet - status og baggrund om sagen

Punkt 15: Lukket: Principbeslutning om ekspropriering

13.00.00-G01-1-24

Indstilles godkendt.

Økonomiudvalget indstiller byrådsmedlem Henrik Jacobsen til at lede eventuel åstedsforretning

Punkt 16: Lukket: Svanehøj

82.02.00-G00-1-24

Købers ønske om tidligere erhvervelse kan imødekommes, således at de almindelige standardvilkår fraviges.

Tilbagekøbsprisen fastholdes til kr. 700.000 uden tillæg af nogen art.

Punkt 17: Orientering om VE-projekter

00.22.00-100-2-23

Sagsresumé

Denne sag forelægges til orientering for Klima-, Teknik- og Miljøudvalget på mødet den 13. januar 2025.

Sagsfremstilling

Byrådet blev den 19. december 2024 præsenteret for European Energy planlagte PtX-anlæg på Stensø ved Nakskov. Ved fremlæggelsen blev der ikke tid til at præsentere de VE-projekter (solcelleparker og Vindmøller) som planlægges til forsyning af PtX-anlægget med strøm.

I vedlagte præsentation fremgår de pågældende VE-projekter. Projekterne vil i mødet blive gennemgået af administrationen. OBS bilaget er FORTROLIGT.

Indstilling

Administrationen indstiller,

- at orienteringen tages til efterretning.

Tidligere beslutning

Beslutning fra Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, den 13. januar 2025, punkt 10:

Orienteringen taget til efterretning.

Beslutning

Orientering taget til efterretning

Behandlingsplan

Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, samt Økonomi- og Erhvervsudvalget.

Bilag

Præsentation for Byrådet i Lolland Kommune_19122024_EE

Punkt 18: Lukket: Orientering om udbudsproces

82.02.00-G00-3-23

Orientering taget til efterretning

Punkt 19: Lukket: Lukket orientering

00.01.00-G01-20-24

Taget til efterretning.

Punkt 20: Godkendelse af referat

00.01.00-G01-20-24

Sagsfremstilling

Godkendelse af referat fra Økonomi- og Erhvervsudvalgsmødet den 22. januar 2025.

Beslutning

Godkendt.